

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

Hadtudományi Doktori Iskola

TÉZISFÜZET

Kondás Kornél:

**Az új típusú kihívások és kockázatok a védelmi és biztonsági igazgatás
komplex rendszerében**

című doktori (PhD) értekezéshez

Témavezető: Dr. habil. Remek Éva

Budapest, 2025

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
1. Témaválasztás és kutatási probléma.....	3
2. Hipotézisek	4
3. A kutatási célok és kérdések.....	5
4. A kutatási módszerek.....	7
5. Az elvégzett vizsgálat tömör leírása fejezetenként	10
6. Összegzett következtetések	11
7. Új tudományos eredmények.....	13
8. A kutatási és tudományos eredmények gyakorlati felhasználhatósága, ajánlás	14
9. A szerző a témában eddig megjelent publikációi	16
10. A doktori értekezés benyújtójának szakmai-tudományos életrajza	17

1. Témaválasztás és kutatási probléma

Az értekezés témájának aktualitását már az a tény önmagában alátámasztja, hogy a törvényalkotók 2011-ben a komplex – NATO terminológia szerint az átfogó megközelítés elvén alapuló – védelemre, a védelmi igazgatásra vonatkozó jogszabályrendszert alapjaiban újították meg. Ez pedig a védelmi igazgatás rendszerének részbeni, jogi szabályozásának pedig teljes átalakulását hozta magával. 2011-ben az Országgyűlés elfogadta Magyarország új, azóta is hatályos Alaptörvényét, ami az állam működését és jogosítványait érintően több olyan területet határoz meg, amelyeket sarkalatos törvényekben kellett szabályozni.

Ezen területek közé tartozik a komplex (átfogó megközelítés elvén alapuló) védelmet – ezen belül a honvédelmet és a katasztrófavédelmet – érintő tárgykörök újra szabályozása is. Ezenkívül az Alaptörvény több olyan szabályozási kört érint, amely közvetlenül kötődik a védelem szélesebb értelemben vett területeihez, így a védelmi igazgatáshoz is. E tárgykörök például a különleges jogrend szabályozása, a honvédelmi és a katasztrófavédelmi kötelezettségek meghatározása, amelyek részletes szabályait az új honvédelmi,¹ illetve katasztrófavédelmi törvény² és azok végrehajtási kormányrendeletei tartalmazzák.

„Napjainkban fokozatosan nő a védelmi igazgatás jelentősége, és a jelenlegi biztonságpolitikai környezetben legalább olyan fontos országvédelmi képességekkel rendelkezik, mint bármely más fegyvernem.”³

Világunk folyamatos változásban van. Ennek igazolására álljon itt néhány, az elmúlt 35 évet jellemző változás, a teljesség igénye nélkül. A Varsói Szerződés megszűnése, a rendszerváltozás folyamata, a demokratikus Alkotmány, később az Alaptörvény hatályba lépése, az önkormányzati rendszer létrejötte, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetéhez (továbbiakban: NATO), az Európai Unióhoz (továbbiakban: EU) történő csatlakozásunk, az arab tavasz, a közel-keleti térségben kialakuló fegyveres konfliktusok, a 2008-as pénzügyi, majd a reálgazdaságra áttérjedő gazdasági világválság, a terrorfenyegetettség világszintű fokozódása, a hadviselés teljesen új formáinak vagy például a kiberbűnözésnek a megjelenése, a migrációs válság, a fokozódó környezetszennyezés és energiaválság, a 2019-es egészségügyi

¹ 2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről; Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2100140.tv>, (Letöltés ideje: 2024.10.22.)

² 2011. évi CXCVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról, Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100128.tv>, (Letöltés ideje: 2024.10.22.)

³ HM Védelmiigazgatás.Kormany.hu: Egyre nagyobb a jelentősége a védelmi igazgatásnak. Tudósítás a Védelmi Igazgatási Napja alkalmából tartott ünnepségről. 2016.07.08.

Elérhető: <https://hmvedelmiigazgatas.kormany.hu/egyre-nagyobb-a-jelentosege-a-vedelmi-igazgatásnak>, (Letöltés ideje: 2024.11.25.)

világjárvány, legújabbán pedig az orosz–ukrán konfliktus következtében egy teljesen új biztonsági, illetve jogi környezet jött létre a világon, és így Magyarországon is, amelyben meg kell találni többek között a védelmi igazgatás helyét és szerepét. Egyúttal azonban megváltozott az is, amit korábban a biztonságról, a vele foglalkozó szakpolitikáról (a biztonságpolitikáról) gondoltunk, mindez pedig egy új megközelítés alkalmazását igényli. Egy olyan új szemléletét, melyben a hangsúly „a válságkezelés átfogó, globális megközelítésére” fókuszál.⁴

Az új típusú fenyegetésekből fakadó új kihívások az eddigiektől eltérő védelmi képességek kialakítását igénylik, egyfajta holisztikus szemléletre van ezen a téren szükség, erősítve az egyes ágazatok és szakterületek együttműködését. Napjainkra például nyilvánvalóvá vált az is, hogy a határaink védelme, a tömeges migráció kezelése csak úgy valósítható meg hatékonyan, ha a rendőrség együttműködik a Magyar Honvédséggel, és számíthat más, civil hatóságok munkájára is.

2. Hipotézisek

Doktori értekezésem hipotézisei minden esetben a védelmi igazgatás rendszerének mélyebb vizsgálatához kapcsolódnak, annak jelen állapotát és jövőbeli lehetőségeit fókuszálják. Ezek a következők:

H1: Mind a Nemzeti Biztonsági Stratégia (továbbiakban: NBS) mind pedig a Nemzeti Katonai Stratégia (továbbiakban: NKS) olyan dokumentumnak számítanak, amelyek nagy mértékben határozzák meg a magyar biztonsági koncepciók rendszerét. A Biztonsági Stratégiában – a biztonsági kockázatok címszó alatt – említett kiemelt globális kihívások és fenyegetések ugyanolyan módon játszanak szerepet a védelmi igazgatás komplex rendszerében. Különösen igaz ez a megújuló védelmi igazgatás új prioritásainak kialakításánál.

H2: Vélelmezem, hogy bizonyos terrorista sejtek az illegális migrációt nem csupán biztonsági kockázatként használják ki, hanem tudatosan alkalmazzák azt stratégiai eszközként céljaik elérésére – például az európai országokba való bejutás, a radikális ideológiák terjesztése, valamint az elkövetők toborzása és támadások előkészítése érdekében.

H3: A jogi szabályozások elemzése alapján feltételezhető, hogy az illegális migráció kezelésében a fizikai határzár, mint preventív rendészeti megoldás, hatékonyabbnak bizonyul,

⁴ HMVedelmiigazgatás.Kormany.hu (2016) i. m.

mint a büntetőjogi eszközök alkalmazása, amelyek inkább csak a legsúlyosabb esetekben indokoltak és korlátozott hatáskörrel működnek.

H4: A kábítószerrel kapcsolatos problémák kezelésében hatékonyabb eredményeket lehet elérni, ha a jelenlegi büntetőjogi szemléletet egy strukturálisan megújított megközelítés váltja fel. Ez az új irányvonal elsősorban a kábítószer kínálat visszaszorítására, valamint a fogyasztás megelőzésére és az ártalmak csökkentésére koncentrál, egészségügyi és terápiás eszközöket alkalmazva a szigorú büntetések helyett.

H5: A kiberbűnözés elleni hatékony védekezés csak akkor valósítható meg, ha a felderítés és a jogi szabályozás mellett nagy hangsúlyt kap az állampolgárok oktatása és társadalmi kontrolljának erősítése, amely tudatosítja személyes felelősségüket az elektronikus eszközök és az internet, de különösképpen a közösségi média biztonságos használatában.

3. A kutatási célok és kérdések

A fentiek után értekezésem célkitűzése annak vizsgálata, hogy milyen új típusú biztonsági kihívások és kockázatok követelnek válaszokat a védelmi igazgatás komplex rendszerétől.

Kiindulási alapként Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájára szolgál, ennek alapján azonosítom be a kiemelt biztonsági kihívásokat, ezt követően kiválasztom ezek közül azokat, melyek büntetőjogi relevanciával is bírnak.

2007-ben végeztem bűnügyi nyomozóként a Rendőrtiszti Főiskolán. Hivatásos rendőrré válásom óta a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Rendőr-főkapitányságon, azon belül is a Miskolci Rendőrkapitányságon teljesítek szolgálatot. Ez a magyarázata annak, hogy bár a választott téma komplex bemutatására törekszem, a disszertációban a hangsúlyt végig a biztonsági kihívások⁵ és kockázatok bűnügyi szempontú tárgyalására helyezem.

⁵ A biztonsági kihívások rendszere a koppenhágai iskola neves képviselőjéhez, Barry Buzanhoz köthető. Buzan és munkatársai annak érdekében, hogy jobban megértsék a változó nemzetközi viszonyokat és az ezekkel járó új típusú biztonsági fenyegetéseket, a biztonság fogalmának kiterjesztését szorgalmazták. Ennek keretében különválasztották a biztonság különböző dimenzióit: a katonai, politikai, gazdasági, társadalmi és környezeti aspektusokat. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ez a felosztás csupán az elemzés szintjén érvényes, hiszen a gyakorlatban ezek a területek szorosan összefonódnak és kölcsönhatásban állnak egymással. Ennek ellenére az elméleti szétválasztás mégis kulcsfontosságú ahhoz, hogy mélyebben megértsük és értelmezzünk tudjuk a biztonság összetett valóságát. Ezek a szektorok tulajdonképpen különféle nézőpontokat kínálnak, mintha más-más optikán keresztül tekintenénk ugyanarra a világra, eltérő részleteket emelve ki a teljes képből. Forrás: Gazdag Ferenc,

A teljesség igénye nélkül a következő biztonsági kihívások elemzésére vállalkozom:

- illegális migráció,
- terrorizmus,
- pénzmosás,
- kábítószer-bűncselekmények,
- kiberbűnözés,
- szervezett bűnözés.

Az egyes biztonsági kihívások tárgyalásának menete úgy alakul, hogy elsőként meghatározom az adott jelenség fogalmát, jellegét, és arra a kérdésre keresem a választ, hogy melyek azok az aspektusok, amelyek kiemelt veszélyességüket magyarázzák. Ahogyan ezt a dolgozat későbbi fejezeteiben részletesen is kifejtésre kerül, a tárgyalt biztonsági kihívások mindegyikére igaz, hogy komplex, soktényezős jelenségek, melyek több szempontból is vizsgálhatók, ilyen formán pedig az egységes definíció megalkotása nehézségekbe ütközik. Ezért is indokolt a büntetőjoghoz fordulnunk, a Büntető Törvénykönyv⁶ által használt fogalommeghatározások ugyanis egzaktak, mérlegelést nem tűrők. A büntetőjogi szempontú elemzéssel tehát a célom az, hogy megragadjam az egyes biztonsági kihívások legfontosabb jellemzőit. A kriminológiai, kriminalisztikai, pszichológiai, szociológiai, közgazdaságtani stb. szempontú megközelítések közelebb visznek a jelenségek háttérében meghúzódó okok, az elkövetői motivációk megértéséhez, ahhoz azonban, hogy a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás fel tudjon lépni, pontosan meghatározott, mérlegelést nem engedő tipológiákra van szükség. A kutatási célom az új típusú biztonsági kihívások természetének, jellemzőinek és jogilag (büntetőjogilag) értelmezhető elemeinek a feltárása, a köztük lévő kapcsolati háló feltárása, összehasonlítása.

Kutatásaimat 2014-ben kezdtem, az adatgyűjtést 2025. február 12-ig folytattam. Az értekezésem alapjául a 2025. február 25-én hatályos jogszabályi környezet szolgál.

A megfogalmazott feltevések igazolásához az alábbi kérdéseket fogalmaztam meg:

1. Hogyan és milyen módon épül be a NBS és NKS – de különös tekintettel a NBS a globális biztonsági kihívások, fenyegetések rendszere – a védelmi igazgatás komplex rendszerébe?

Remek Éva: A biztonsági tanulmányok alapjai, Studia Universitatis Communia, Dialóg Campus, Kiadó, Budapest, 2018., 20. o.

⁶ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

2. Milyen módokon és milyen mértékben élnek vissza a terrorista szervezetek az illegális migráció lehetőségeivel annak érdekében, hogy bejussanak a nyugat-európai országokba, illetve, hogy előmozdítsák erőszakos céljaik megvalósítását?
3. Milyen hatással van az illegális migráció mérséklésére a rendészeti – különösen a fizikai határárral járó – fellépés, és milyen szerepet játszanak a büntetőjogi megoldások e jelenség kezelésében?
4. Hogyan befolyásolja a kábítószer-probléma kezelésének eredményességét a fókusz áthelyezése a kínálat korlátozására és a fogyasztók egészségügyi, terápiás támogatására ahelyett, hogy elsősorban szigorú büntetőjogi szankciókra támaszkodnának?
5. Hogyan befolyásolja a társadalom digitális biztonsági ismereteinek növelése a kiberbűnözés elleni küzdelem hatékonyságát, a felderítés és a jogi normarendszer mellett?

4. A kutatási módszerek

Kutatásom módszereként leginkább a leíró-elemző módszer alkalmazására hagytam az adott témához igazodóan, amely a rendelkezésemre álló hazai és nemzetközi szakirodalom másodelemzésére és a releváns jogforrások kritikai vizsgálatára épül.

A kutatási célok megvalósítása érdekében tanulmányoztam a vonatkozó hazai és nemzetközi szabályozást, a velük kapcsolatos elemző, értékelő és az összehasonlító szakirodalmat. A téma kutatása során következtéseimet az általános kutatási módszerekre, az analízisre, a szintézisre, az indukcióra, valamint a dedukcióra alapoztam. Ezen módszerek alapjai, a kezdetektől a kutató munka lezárásáig a következők:

- a tanulmányi és kutatási terv összeállításánál a kutatási célkitűzések és a kutatási hipotézisek bizonyításának támogatása volt a szempont,
- a nemzetközi és a hazai szakirodalmat és a bekövetkezett, a médiában nyilvánosságra hozott biztonsági kihívások körébe tartozó híreket folyamatosan figyelemmel kísértem, amelyekből következtetéseket vontam le,

- ezenfelül tanulmányoztam és feldolgoztam a kutatási témához kapcsolódó hazai és nemzetközi releváns jogszabályokat, valamint a mértékadó nyomtatott és elektronikus hazai és nemzetközi szakirodalmat, a biztonsági kihívások témakörben kiadott módszertani útmutatókat, irányelveket, szabványokat,
- végül pedig a kutatás részeredményeit szakmai jellegű kiadványokban, valamint hazai konferenciákon angol és magyar nyelven is publikáltam.

A kutatómunkában segítségemre volt több, az Nemzeti Közszerológáti Egyetem Hadtudományi és a Katonai Műszaki Doktori Iskolában megvédett, katasztrófavédelmi és biztonság politikai tárgyú doktori értekezés, habilitációs dolgozat, szakmai tanulmány, cikk.

Különösen jelentős az értekezésem teljes egészét átfogó, tudományos, szakmai iránymutatást témavezetőmtől Dr. habil. Remek Évától, valamint a szakmai munkájában szintén elismert oktatómtól Dr. habil. Lakatos László ny. okl. mk. vezérőrnagy úrtól kaptam.

Mindezeken felül felhasználtam a Hadtudományi Szemle folyóiratokban publikált cikkeimet, valamint egy hazai konferencián előadott, a témában releváns konferencia-közleményeimet.

A globális és hazai biztonsági környezet egyaránt egyfajta mélyreható változásokon megy keresztül, hiszen a klasszikus, államok közötti fegyveres konfliktusok helyét fokozatosan átveszik a nem-hagyományos, rendszerszintű és sok esetben belső eredetű fenyegetések. Ezek tényezők nem csupán a hadtudományoktól, hanem a rendszertudományoktól is újabb és újabb kezelési, lehetőség szerint megoldási lehetőségeket kívánnak meg. A szervezett bűnözés, a terrorizmus, a kiberbűnözés vagy akár a pénzmosás nemcsak a közrend és közbiztonság kereteit feszegetik, hanem kihívást jelentenek a védelmi igazgatás intézményrendszerére, stratégiájára és működési logikájára is. Az új típusú fenyegetések értelmezéséhez és kezeléséhez elengedhetetlen egy olyan komplex elméleti megközelítés, amely képes a biztonság többdimenziós természetét megragadni. Ezt biztosítja Barry Buzan szektorelmélete, amely a biztonságot nem kizárólag katonai kategóriaként értelmezi, hanem azt öt dimenzióban bontja ki úgy, mint katonai, politikai, gazdasági, társadalmi és környezeti szektor. Ehhez az öt szegmenshez csatlakozott később az informatikai, vagy más néven a kiberszektor. A különféle fenyegetések e szektorokon keresztül jelennek meg, és gyakran több szinten is hatást gyakorolnak az állam működésére.⁷

⁷ Gazdag Ferenc, Remek Éva: A biztonsági tanulmányok alapjai, Studia Universitatis Communia, Dialóg Campus, Kiadó, Budapest, 2018., 20-25. o.

A szervezett bűnözés és a terrorizmus, vagy akár az ezekkel sokszor kéz a kézben járó pénzmosás éppen ezen interszektoriális jellemzőik miatt számítanak rendkívül komplex biztonsági kihívásnak. Ezeket a fenyegetéseket teljes mértékben elhelyezhetjük tehát a Buzan-féle szektorelmélet keretrendszerében, hiszen a politikai szektor kapcsán mind a terrorizmus, mind pedig a szervezett bűnözés egyaránt alááshatja az állam legitimációját, valamint annak döntéshozói autonómiáját, és közvetve befolyásolhatja a politikai folyamatokat. A szervezett bűnözés gyakran korrupcióval, beépüléssel, zsarolással torzíja a közhatalom működését. A terrorizmus pedig egyenesen a politikai rend destabilizálására, illetve a kormányzati struktúra erodálására irányul, erőszakos eszközök révén.

A társadalmi szektort szintén érinti értekezésem tervezetének fő témaköre, mivel a bűnözői és terrorista hálózatok súlyosan károsíthatják a társadalmi kohéziót, félelmet, bizonytalanságot kelthetnek, és hosszú távon csökkenthetik a közösségi bizalom szintjét. A társadalmi szektor akkor kerül veszélybe, amikor a lakosság egy része marginalizálódik, vagy amikor alternatív hatalmi struktúrák jönnek létre. Erre jó példaként szolgálhatnak a bűnszervezetek által kontrollált városrészek, mint akár az olaszországi Nápoly egyes részei. Értelemszerű, hogy a gazdasági szektor vonatkozásában legfőképpen a pénzmosás, az adóelkerülés, az illegális kereskedelmi tevékenységek és az infrastruktúra elleni támadások megbontják a formális gazdasági rendszert, és destabilizáló hatással vannak a nemzetgazdaság működésére. A szervezett bűnözés egyes formái fegyveres erőt vonnak be, paramilitáris csoportokkal működnek együtt, vagy épp terrorista hálózatokat finanszíroznak. A terrorizmus pedig kifejezetten katonai szintű választ válthat ki, különösen, ha nemzetközi dimenziókat ölt, így még a katonai szektort is érintheti ezen bűncselekmény.⁸

E szektorok közötti átfedések és az egyes fenyegetések összefonódása azt jelzi, hogy a biztonsági kihívások nem szegmentáltak, hanem rendszerszintűen jelennek meg. A Buzan-féle megközelítés egyik legfontosabb tanulsága, hogy egy fenyegetés akkor válik biztonsági tényezővé, ha az adott társadalmi, politikai és szakpolitikai szereplők azt úgy foglalják keretrendszerbe. Ez lehetővé teszi, hogy a védelmi igazgatás a valós észlelések helyett a társadalmi és politikai percepciókra is reflektáljon – amely gyakran éppolyan meghatározó, mint a tényleges fenyegetettség.

A védelmi igazgatás komplex rendszere tehát csak akkor maradhat működőképes és ellenálló, ha képes adaptálni szervezeti, döntéshozatali és együttműködési mechanizmusait.

⁸ Gazdag, Remek (2018) i. m. 20-25. o.

Ehhez elengedhetetlen a szektorközi megközelítés: a politikai döntéshozatal, a rendészeti és hírszerzési együttműködés, valamint a társadalmi ellenállóképesség összehangolt fejlesztése.⁹

5. Az elvégzett vizsgálat tömör leírása fejezetenként

Vizsgálataim alapján megállapítottam, hogy a biztonsági környezet új típusú tényezői sokfélék lehetnek, amely összetett reagálást igényelnek, és mivel szüntelenül változnak, ezért a biztonság megteremtéséért felelős szerveknek is folyamatosan felül kell vizsgálniuk biztonsági stratégiájukat. 2020. április 1-jén lépett a korábbi 2012-es Biztonsági Stratégia helyébe a Biztonságos Magyarország egy változékony világban alcímet viselő Nemzeti Biztonsági Stratégia. Elfogadása aktuális volt, amit az is indokol, hogy hazánk biztonsági környezete az elmúlt néhány évben alapjaiban megváltozott, és ettől nyilvánvalóan nem függetlenül fennállt egyfajta elvárás is, hogy tisztázzuk, egyértelműsítsük a szövetségeseink irányába mutatott elkötelezettségünket, politikai szándékainkat.

Áttekintettem és kiértékeltem a különleges jogrend kapcsán bevezetett újításokat és a korábbi szabályozást. A különleges jogrendi szabályozás – alapvetően az egyszerűsítést célzó – átalakítása jelen sorok írásának idején megtörtént, 2020. december 15-én ugyanis az Országgyűlés elfogadta az Alaptörvény kilencedik módosítását, melynek következtében az eddigi hatféle különleges jogrendi kategóriát összevonják. Az alaptörvényi szabályozás tovább fejlesztése szükséges lenne, hiszen ahogyan arra egyes szerzők is utalnak fontos lenne „a kormányzati mérlegelési szabadságra épített szabályozási rendszert meghaladni”.¹⁰

Megvizsgáltam az illegális migráció jelentette kihívást, amely annak kezeletlensége, ellenőrizhetetlensége és a tömeges jellege végett képes komoly biztonsági kockázattá fejlődni. Megállapítható, hogy Nyugat-Európa országai nem rendelkeznek működőképes bevándorlási politikával, nincsenek hatékony eszközeik arra, hogy meggátolják vagy legalábbis mérsékeljék az illegális migrációt, sem pedig, hogy a már valamilyen jogcímen befogadott migránsok integrációját megvalósítsák. A szintén ebben a fejezetben vizsgált terrorizmus elleni küzdelmet nemcsak az teszi nehezzé, hogy a terroristák céljai megfoghatatlannak tűnnek, hanem az is, hogy maga a jelenség is folyamatosan alakul, változik. Időről időre új motivációk, új kiváltó

⁹ Gazdag, Remek (2018) i. m. 20-25. o.

¹⁰ Till (2019) i. m. 67. o.

okok jelennek meg. Mindenesetre, a 2020-as Nemzeti Biztonsági Stratégiai megállapítása irányadónak tekinthető: „Magyarország megkülönböztetett figyelmet fordít a terrorizmus minden formája elleni küzdelemre: a jelenségcsoporttal szembeni leghatározottabb fellépés nemzeti érdekünk.”¹¹

Vizsgálataim alapján kijelenthető, hogy a szervezett bűnözés, különösképpen annak a határokon átnyúló súlyosabb formái – melyek kihasználják az érintett országok társadalmi-gazdasági sérülékenységét – jelentős kihívást jelentenek mind a társadalom, mind pedig a rendvédelmi szervek és az igazságszolgáltatás szereplői számára. A szervezett bűnözés elleni küzdelem nem lehet sikeres a bűnüldözés, a rendvédelmi szervek, a nemzetbiztonsági szolgálatok és az igazságszolgáltatás együttműködése hiányában. A szervezett bűnözés elleni küzdelem elképzelhetetlen a pénzmosás elleni fellépés nélkül. A legalizált pénzek újabb bűncselekmények elkövetéséhez jelentenek anyagi fedezetet, ez tehát egy ördögi kör, melyben a pénz nemcsak célja és forrása, de nélkülözhetetlen eszköze is a bűnözésnek.

A kábítószer-bűnözés vizsgálatánál bebizonyítottam, hogy hosszú távon eredményesebb lehet a kínálati oldal – tehát az előállítók és forgalmazók – elleni fellépés. A keresleti oldal kezelése ezzel szemben inkább egészségügyi, orvosi és terápiás megközelítést igényel. Végül pedig a kiberbűnözés kapcsán áttekintettem annak szabályozását, amely alapján úgy gondolom, hogy habár egy viszonylag új biztonsági kihívásnak számít, ugyanakkor egyre fokozottabban kell számolni térnyerésével, illetve az egyre kiszámíthatatlanabb és veszélyesebb elkövetési formák megjelenésével.

6. Összegzett következtetések

Értekezésemben arra vállalkoztam, hogy megvizsgálom, milyen új kihívások fenyegetik hazánk biztonságát, és a védelmi igazgatás komplex rendszerét, valamint, hogy milyen típusú kockázatokkal kell számolniuk a biztonság megteremtéséért felelős szerveknek, a védelmi igazgatás szereplőinek. Kutatásom során leginkább a köztörvényes és szervezett bűnözést emeltem górcső alá a biztonsági és rendvédelmi szempontokat figyelembe véve.

Úgy gondolom, hogy a nemzeti biztonsági és védelmi rendszerek napjainkban komplex kihívásokkal találják szemben magukat, ahol az atipikus, új típusú fenyegetések – mint például

¹¹ 1163/2020. (IV.21.) Korm. határozat 99. pont.

a kiberbűnözés, a határokon átnyúló szervezett bűnözés vagy a hibrid hadviselés – korszerű és hatékony megközelítéseket tesznek szükségessé. A védelmi igazgatás korábban jellemzően jogi, katonai és közigazgatási eszközökkel kereste a választ a kihívásokra, ám ezek a hagyományos megoldások sok esetben nem elegendők az egyre gyorsabban változó és aszimmetrikus természetű veszélyekkel szemben. A rendszer- és komplexitáselméleti megközelítések alapján a védelmi igazgatás akkor maradhat működőképes és hosszú távon fenntartható, ha nyitott a visszacsatolási mechanizmusokra, képes rugalmas alkalmazkodásra, valamint előtérbe helyezi az olyan fejlesztéseket, mint a hálózati együttműködés és az előrejelző kapacitások kiépítése.

A további vizsgálatok során arra jutottam, hogy a kriminológiai vizsgálatok – különösen a transzkriminális struktúrákra fókuszáló elemzések – azt igazolják, hogy a szervezett bűnözés és a köztörvényes bűncselekmények közötti határvonalak egyre inkább elmosódnak, főként abban az esetben, amikor olyan jelenségek, mint a terrorizmus, az emberkereskedelem vagy a pénzmosás, kapcsolódási pontként szolgálnak. A biztonsági tanulmányok és a rendészettudomány nézőpontjából ez a jelenség a „határok elmosódása” (blurring of boundaries) fogalommal írható le, amely jelentős kihívások elé állítja a különböző szintű védelmi és rendészeti szerveket, és szükségessé teszi az együttműködés intenzívebb formáit – például közös információs rendszerek vagy integrált műveleti egységek létrehozásán keresztül.

Végző következtetésem pedig a védelmi igazgatás működési modelljére vonatkozott, amely esetében megállapítható, hogy az egy kimondottan centralizált és merev, erőteljesen hierarchizált és normatívan szabályozott szervezeti formákra épül. Ez a strukturális jellemző ugyan biztosítja az egyértelmű parancsnoki láncot és a felelősségi körök világos meghatározását, ugyanakkor jelentős mértékben lassíthatja az információk horizontális áramlását, különösen a nem állami szereplők – például civil szervezetek, önkormányzatok, közösségi alapú kezdeményezések – irányából érkező visszajelzések befogadását és feldolgozását. A reziliencia-központú gondolkodásmód, valamint a civil-védelmi együttműködést előtérbe helyező megközelítések – különösen a whole-of-society paradigma – arra hívják fel a figyelmet, hogy a biztonság komplexitása nem kezelhető kizárólag állami eszközökkel. A kortárs biztonsági környezetet jellemző nem-hagyományos fenyegetések, mint például a kibertámadások, a kritikus infrastruktúrák sebezhetősége vagy a transznacionális bűnszervezetek tevékenysége, szükségessé teszik a civil szféra aktív és strukturált bevonását a védekezési és megelőzési folyamatokba. Az adaptív és agilis védelmi igazgatás kialakításának egyik kulcseleme éppen abban rejlik, hogy képes-e nyitott, kétirányú kommunikációs és

koordinációs csatornákat kiépíteni a társadalom különböző sektoraival, ezáltal fokozva a rendszer rugalmasságát, reagálóképességét és hosszú távú fenntarthatóságát.

7. Új tudományos eredmények

1. Igazoltam, hogy a magyar biztonsági stratégiai koncepciókban (NBS, NKS) megnevezett globális kihívások, fenyegetések a védelmi és biztonsági igazgatás (VBI) komplex rendszerében markánsan megjelennek, s a szervezet új feladataiban prioritást jelentenek.
2. Feltártam, hogy a terrorizmus kérdésköre a rendvédelem, illetve a rendészettudomány számára is fókuszba helyezi az oksági kutatásokat. Ezt szem előtt tartva az illegális migráció és a terrorizmus közötti összefüggéseket a kutatási témámban vizsgálva bizonyítottam, hogy az illegális migráció módszer és egyben eszköz is a terrorista csoportok céljaiban.
3. A jogszabályok összehasonlítását követően alátámasztottam, hogy a rendészeti eszközök közül a fizikai határzár eredményes, míg a büntetőjogi eszközök alkalmazása nem maradéktalanul célravezetőnek.
4. Bizonyítást nyertkábitószer témakörben a szervezeti szemléletváltás szükségessége. A nemzetközi tendenciákkal összhangban ugyanis a kábítószer fogyasztók szigorú büntetése helyett hosszú távon hatékonyabb a kínálati oldal (tehát a kábítószer előállító, forgalmazó szegmens) működésének ellehetetlenítésére fókuszálni. A keresletcsökkentés inkább egészségügyi, orvosi, mindenképpen terápiás szemléletű hozzáállást igényel, e téren a hatósági intézkedéseket, különösképpen a szabadságelvonással járó büntetőjogi szankciókat csak szűk körre indokolt korlátozni, a hangsúlyt az ártalomcsökkentésre és az egyéni megelőzésre helyezni.
5. Bizonyítottam, hogy a kiberbűnözés elleni küzdelemben a felderítésnek a hatékony jogi szabályozás mellett, az oktatásra és a társadalmi kontroll erősítésére is figyelmet kell fordítani. Tudatosítani kell a polgároknál, hogy nagy a személyes felelősségük: elektronikus eszközeiket (számítógép, okostelefon) el kell látni a megfelelő, vírusok és kémprogramok elleni

védelemmel, sokkal körültekintőbben és óvatosabban kell használniuk az internetet, különösképpen pedig a közösségi média felületeit.

8. A kutatási és tudományos eredmények gyakorlati felhasználhatósága, ajánlás

A kutatásom eredményeképpen azt gondolom, hogy értekezésem több területen alkalmazható, különös tekintettel a biztonsági tanulmányok, a rendészettudomány és a hadtudomány határterületeire. Az értekezés iránymutatásként szolgálhat a téma iránt érdeklődő kutatók és gyakorlati szakemberek számára, valamint úgy vélem, hogy hozzájárulhat a nemzeti biztonsági diskurzus bővítéséhez is.

A vizsgálatban megfogalmazott megállapítások beépíthetők az egyetemi oktatásba, különösen a biztonság- és védelempolitika, a rendészettudomány és a jogi tanulmányok képzési programjaiba. Hiszem, hogy értekezésem elősegítheti a biztonság társadalmi dimenzióinak mélyebb feltárását, valamint hozzájárulhat az ezzel kapcsolatos összefüggések pontosabb megértéséhez. A Rendőrség, a Magyar Honvédség és a Katasztrófavédelem hivatásos állományának képzésében és továbbképzésében, valamint a bűnüldözési felkészítések során a kutatási eredmények különösen relevánsnak bizonyulhatnak. E szervezetek feladata ugyanis nem csupán a külső és belső rend, valamint a biztonság fenntartása, hanem adott esetben a hazai és nemzetközi biztonsági környezet változásaira való reagálás is. Az értekezés eredményei hozzájárulhatnak a védelmi és biztonsági igazgatás komplex rendszerének fejlesztéséhez, különösen a válságkezelési mechanizmusok és a rendészeti, katonai, valamint katasztrófavédelmi szervek közötti együttműködés hatékonyabbá tételéhez. Megállapításaim illeszkedhetnek Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájának, valamint a Nemzeti Katonai Stratégiának azon célkitűzéseihez, amelyek a komplex fenyegetettségek kezelésére és a reziliencia erősítésére helyezik a hangsúlyt.

A főbb, biztonságot veszélyeztető tényezők széles spektrumú megközelítése ugyanakkor nem tette lehetővé minden részletkérdés alapos vizsgálatát, ami új kutatási irányokat nyithat a jövőben, ahol részletesebben lehet majd vizsgálni a szervezett bűnözés és a

terrorizmus biztonságpolitikai összefüggéseit, valamint ezek hatását a védelmi igazgatás működésére és a rendőrségi, katonai együttműködésre.

A terrorizmus és az egyéb határokon átvélő bűncselekmények kezelése kizárólag nemzetközi összefogás keretében valósítható meg. A kormánynak e kihívásokra válaszul továbbra is aktívan részt kell vennie a multilaterális biztonsági mechanizmusokban, különös tekintettel az olyan szervezetekre, mint az ENSZ, a WHO, a Nemzetközi Rendőrség Szervezete (továbbiakban: Interpol) vagy az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (továbbiakban: Frontex). Ennek érdekében úgy hiszem, hogy szükséges lenne egyfajta közös válságkezelési protokollt és egyéb hatékony adatmegosztási rendszereket kialakítani, amelyek akár képzéseken, akár továbbképzéseken használhatóak lennének a tagállamok számára.

A 2020-as Nemzeti Biztonsági Stratégia elemzésének köszönhetően arra jutottam, hogy a dokumentumban azonosított fenyegetések – mint például az illegális migráció – megfelelnek a védelmi igazgatás által is kihívásként értelmezett tényezőknek, a kormányzati prioritások pedig összhangban vannak a nemzetközi trendekkel. Ennek alapján ajánlom a nemzeti védelmi igazgatási rendszer folyamatos finomhangolását, a stratégiai dokumentumok rendszeres újraértékelését, valamint célzott kockázatelemzések révén az új típusú fenyegetésekre történő gyors reagálás biztosítását. Ezt figyelembe véve indokolt a célzott hírszerzési és terrorelhárítási műveleteket összehangolni a migrációs útvonalak mentén, továbbá szükséges lenne kidolgozni és folyamatosan fejleszteni a biometrikus adatbázisokat.

Magyarország normarendszere és az értekezésemben vizsgált jogszabályok alapján azt gondolom, hogy a fizikai határzár és más rendészeti eszközök hatékonyan működnek az illegális migráció kezelésében. A büntetőjogi eszközök alkalmazását ugyanakkor elsősorban a társadalomra fokozott veszélyt jelentő, szélsőséges esetekre kell korlátozni. A probléma kezelése különös érzékenységet igényel, hiszen a népvándorlás emberi jogi kérdéseket is felvet, miközben az államok a szuverenitásukra hivatkozva döntenek arról, hogy kit engednek be területükre. E kettős szempont figyelembevételével olyan jogi és rendészeti megoldásokra van szükség, amelyek egyensúlyt teremtenek mind az alapvető jogok, mind pedig az állami szuverenitás és a biztonság védelme között.

A kábítószer-bűnözés vizsgálatánál bebizonyítottam, hogy hosszú távon eredményesebb lehet a kínálati oldal – tehát az előállítók és forgalmazók – elleni fellépés. A keresleti oldal kezelése ezzel szemben inkább egészségügyi, orvosi és terápiás megközelítést igényel. Fontosnak tartom a bűnüldöző szervek szerepvállalásának erősítését a kábítószer-kereskedelem

elleni küzdelemben. Ugyanakkor figyelembe véve a bűnözés folyamatos globalizálódását, véleményem szerint ennek hatékonysága a nemzetközi együttműködésben rejlik. A kiberbűnözés elleni küzdelem vonatkozásában fontos tudatosítani a lakosságban a személyes felelősségvállalás szükségességét. Az embereknek felelősséggel kell használniuk a környezetükben fellelhető elektronikus eszközöket és gondoskodniuk kell azok védelméről. Fontos, hogy gyanúval éljenek az online térben elkövetett csalásokkal szemben. Azt gondolom, hogy ehhez még több, még intenzívebb felvilágosító-kampányra lenne szükség nem csupán hazánkban, hanem világszerte egyaránt.

Végezetül pedig úgy gondolom, hogy a társadalmi morál védelme érdekében elengedhetetlen a közintézmények átláthatóságának biztosítása, valamint preventív, edukációs programok indítása, amelyek a jogkövető magatartás előnyeit hangsúlyozzák. Ehhez a munkához ajánlom, javaslom a tudományos eredmények célzott területekhez köthető felhasználását.

9. A szerző a témában eddig megjelent publikációi

1. Kondás Kornél: The Current Challenges of Security and Public Safety, the Defense Administrative, Context of Their Management, *Hadtudományi Szemle*, 18:1 (2025)
2. Kondás Kornél: A víz, mint nemzetbiztonsági tényező Magyarországon, *Hadtudományi Szemle*, 10:1 pp. 461-478., pp. 18. (2017)
3. Kondás Kornél: A Rendőrség helyi szerveinek feladatköre egészségügyi válsághelyzet esetén *Hadtudományi Szemle*, 10:1 pp. 298-319., 22 p. (2017)
4. Kondás Kornél: A magyarországi jogszabályi változások és új intézkedések bevezetése 2017-ben a migrációs válság vonatkozásában, *Hadtudományi Szemle*, 10:3 pp. 523-540., 18 p. (2017)
5. Kondás Kornél: Feladatai a Rendőrség helyi szerveinek, a különleges jogrend bevezetését követően, In: Orbók-Barkovics Veronika; Orbók Ákos (szerk.) *Hadtudomány és a XXI. század Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ)* (2017) 177 p. pp. 77-95., 19 p.

6. Kondás Kornél: Egy magyarországi terrorcselekmény esetén a helyi védelmi bizottság feladatköre, Hadtudományi Szemle, 9:1 pp. 178-199., 23 p. (2016)
7. Kondás Kornél: Roles of the Action Control Centre in case of cyber attack against the IT system controlling the electronic ankle monitors, Hadtudományi Szemle, 9:3 pp. 237-247., 11 p. (2016)
8. Kondás Kornél: Különleges jogrend elrendelését követő feladatok a Rendőrség helyi szerveinek, Hadtudományi Szemle, 8:1 pp. 301-313., 13 p. (2015)
9. Kondás Kornél: A terrorizmus, mint a védelmi igazgatás rendszerét befolyásoló tényező Hadtudományi Szemle, 8:2 pp. 7-24., 18 p. (2015)

10. A doktori értekezés benyújtójának szakmai-tudományos élettrajza

Kondás Kornél rendőr hadnagy a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Rendőr-főkapitányság állományában teljesít szolgálatot, nyomozói beosztásban. Rendészeti pályafutása 2007-ben kezdődött, miután nappali tagozaton elvégezte a Rendőrtiszti Főiskola bűnügyi szakát, amely később a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karává alakult. Szakmai életútja során a Miskolci Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának Életvédelmi és Államigazgatási Alosztályán dolgozott, ezt követően pedig az Ávasi Rendőrsőrsön folytatta munkáját. Jelenleg a Miskolci Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályán teljesít szolgálatot. Munkája során széles körű tapasztalatra tett szert a köztörvényes és szervezett bűnözés elleni fellépés, valamint a bűnügyi nyomozások operatív és elemző tevékenységeinek végrehajtása terén.

A szakmai és elméleti tudás folyamatos bővítésére irányuló elhivatottsága vezette vissza 2012-ben a Nemzeti Közszerződési Egyetemre, ahol a Katasztrófavédelmi Intézet Védelmi Igazgatási szakán 2014-ben megszerezte az okleveles védelmi igazgatási vezető (MSc) diplomát. Tanulmányai során különös érdeklődést mutatott az állam biztonsági rendszerének működése, valamint a védelmi igazgatás és a rendvédelmi szervek együttműködésének kérdései iránt. Ezen szakmai érdeklődés természetes folytatásaként csatlakozott a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának doktori iskolájához, ahol egyéni

felkészülőként, önköltséges formában folytat kutatásokat a biztonsági tanulmányok tudományterületén.

Doktori kutatása címe: „Az új típusú kihívások és kockázatok a védelmi és biztonsági igazgatás komplex rendszerében”. A kutatás interdiszciplináris szemléletet alkalmaz, a biztonságpolitika, a rendészettudomány és a hadtudomány határterületein mozogva. Célja annak feltárása, hogy a globalizálódó biztonsági környezetben az új bűnözési formák – mint a szervezett bűnözés, a kiberbűnözés és a hibrid fenyegetések – milyen módon és mértékben befolyásolják a nemzeti védelmi igazgatás rendszerét, valamint miként valósítható meg a Rendőrség, a Magyar Honvédség és a Katasztrófavédelem közötti hatékony együttműködés a nemzeti biztonság megerősítése érdekében. Kutatása egyaránt bír elméleti és gyakorlati jelentőséggel: eredményei hozzájárulhatnak a biztonságpolitikai döntéshozatal tudományos megalapozásához, a védelmi igazgatás szervezeti és jogi fejlesztéséhez, valamint a rendészeti és honvédelmi szervek integrált válságkezelési kapacitásának növeléséhez. A kutatás során levont következtetések az egyetemi oktatásban is hasznosíthatók, különösen a biztonság- és védelempolitikai, a rendészettudományi, illetve a katasztrófavédelmi képzési programokban. A szerző meggyőződése, hogy a védelmi igazgatás komplex rendszerének mélyreható tudományos vizsgálata, valamint a rendőrség és a honvédség együttműködésének részletes elemzése nélkülözhetetlen a modern biztonsági kihívások hatékony kezeléséhez és a nemzeti ellenálló képesség fokozásához.

Kondás Kornél kutatói munkásságában a biztonság átfogó, rendszerszemléletű megközelítését képviseli, amelyben a katonai, rendészeti és civil biztonsági szektor egymást kiegészítve alkotja a nemzeti védelem egységes struktúráját. Tudományos célkitűzése, hogy a gyakorlati tapasztalatok és az elméleti kutatások összekapcsolásával elősegítse a magyar védelmi igazgatás fejlődését, valamint hozzájáruljon a hazai biztonságpolitikai gondolkodás megújításához és megerősítéséhez.